Maharashtra State Board Class 10 Sanskrit Anand Solutions Chapter 5 युग्ममाला

Sanskrit Anand Std 10 Digest Chapter 5 युग्ममाला Textbook Questions and Answers

भाषाभ्यास:

श्लोकः 1

1. पूर्णवाक्येन उत्तरत।

प्रश्न अ.
कनकपरीक्षा कथं भवति?
उत्तरम् :
निघर्षणच्छेदनतापताडनैः एतै: चतुर्भिः प्रकारैः कनकपरीक्षा भवति।

प्रश्न आ.
पुरुषपरीक्षा कथं भवति?
उत्तरम् :
पुरुषपरीक्षा श्रुतेन शीलेन गुणेन कर्मणा (इति) चतुर्भिः प्रकारैः भवति।

2. जालरेखाचित्रं पूरयत

प्रश्न अ.

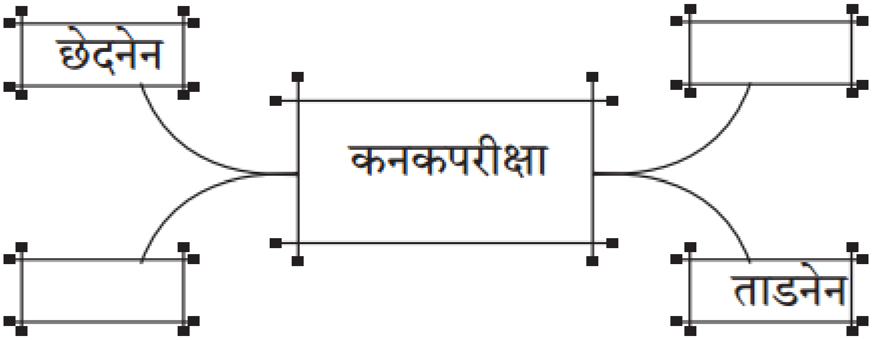

उत्तरम् :

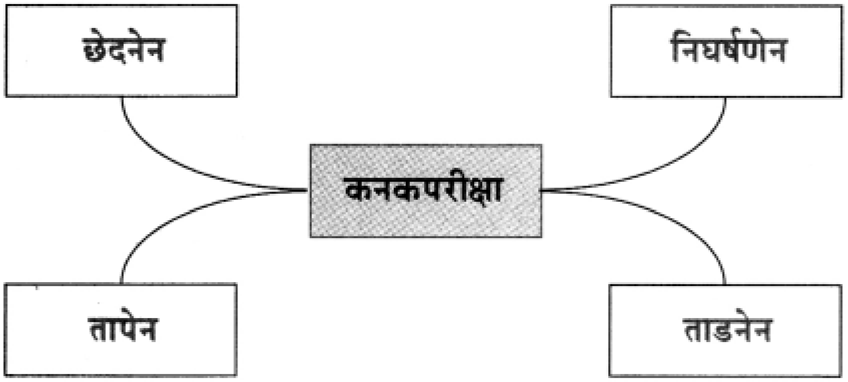

प्रश्न आ.

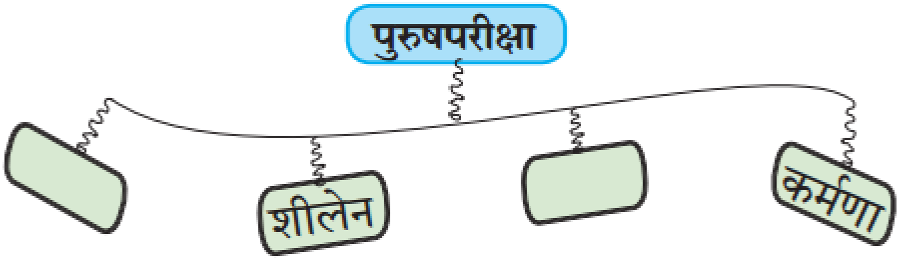

उत्तरम् :

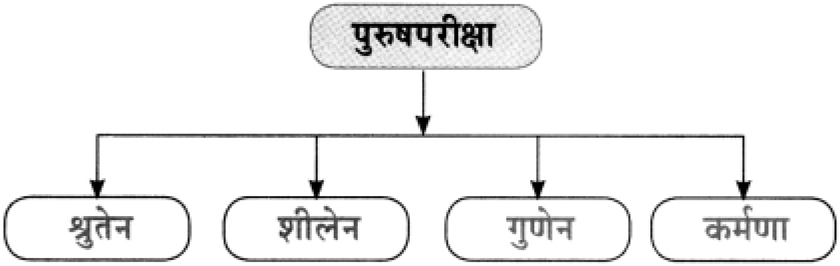

श्लोक: 2.

1. पूर्णवाक्येन उत्तरत।

प्रश्न अ.
अल्पधी: कुत्र श्लाघ्यः भवति?
उत्तरम् :
यत्र विद्वज्जन: न अस्ति, तत्र अल्पधी: अपि श्लाघ्यः भवति।

https://www.evidyarthi.in/

प्रश्न आ.
एरण्डः कुत्र द्रुमायते?
उत्तरम् :
निरस्तपादपे देशे एरण्ड: द्रुमायते।

2. सन्धि-विग्रहं कुरुत ।

प्रश्न अ.
श्लाघ्यस्तत्र
उत्तरम् :
श्लाघ्यस्तत्राल्पधीरपि – श्लाघ्य: + तत्र + अल्पवी: + अपि।

प्रश्न आ.
अल्पधीरपि ।
उत्तरम् :
अल्पधी: – मन्दबुद्धिः, मूढमतिः

श्लोक: 3.

1. पूर्णवाक्येन उत्तरत।

प्रश्न अ.
आगतं भयं वीक्ष्य नरः किं कुर्यात् ?
उत्तरम् :
आगतं भयं वीक्ष्य नरः यथोचितं कुर्यात्।

2. सन्धिविग्रहं कुरुत।

प्रश्न 1.
भयाद्धि ।
उत्तरम् :
भयाद्धि – भयात् +हि।

श्लोक: 4.

1. पूर्णवाक्येन उत्तरत

प्रश्न अ.
क: बहु भाषते?
उत्तरम् :
अधम: बहु भाषते।

2. सन्धिविग्रहं कुरुत।

प्रश्न अ.
स्यादधमः ।
उत्तरम् :
स्यादधमो बहु – स्यात् + अथमः + बहु।

श्लोक: 5.

1. पूर्णवाक्येन उत्तरत ।

प्रश्न अ.
कर्षक: कीदृशं फलं लभते?
उत्तरम् :
कर्षक: क्षेत्रम् आसाद्य यादृशं बीजं वपते तादृशं फलं लभते।

2. सन्धिविग्रहं कुरुत ।

प्रश्न अ.
क्षेत्रमासाद्य
उत्तरम् :
क्षेत्रमासाद्य – क्षेत्रम् + आसाद्य।

https://www.evidyarthi.in/

प्रश्न आ.
वाऽपि ।
उत्तरम् :
वाऽपि . वा + अपि।

1. समानार्थकशब्दान् लिखत ।
कनकम्, विद्वान्, पादपः, अधमः

प्रश्न 1.
समानार्थकशब्दान् लिखत ।
कनकम्, विद्वान्, पादपः, अधमः
उत्तरम् :

- कनकम् – स्वर्णम्, सुवर्णम्, कनकम्, हिरण्यम, हेम, हाटकम्।
- विद्वज्जनः – विद्वान, प्राज्ञः।
- पादपः – वृक्षः, महीरुहः, शाखी, विटपी, तरुः।
- अधमः – मन्दबुद्धिः, मूढमतिः

2. विरुद्धार्थकशब्दान् लिखत ।
गुणः, विद्वान्, उत्तमः, सुकृतम् ।

प्रश्न 1.
विरुद्धार्थकशब्दान् लिखत ।
गुणः, विद्वान्, उत्तमः, सुकृतम् ।
उत्तरम् :

- गुणः × दुर्गुणः, अवगुणः, दोषः ।
- विद्वज्जनः / विद्वान् × मूर्खजनः, अज्ञः।
- उत्तमः × अनुत्तमः / अधमः।
- सुकृतम् × दुष्कृतम्।

3. समानार्थकशब्दानां मेलनं कुरुत।

प्रश्न 1.
समानार्थकशब्दानां मेलनं कुरुत।

अ)	सुवर्णम्, उत्तमः, कृषकः, ध्वनिः
आ)	शब्दः, क्षेत्राजीवः, हेम, श्रेष्ठः

उत्तरम् :

सुवर्णम्	हेम
उत्तमः	श्रेष्ठः
अवलिप्तम्	व्याप्तम्
ध्वनिः	शब्दः

4. अमरकोषात् योग्यं समानार्थक शब्दं योजयित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।

प्रश्न अ.
चतुर्भिः कनकं परीक्ष्यते ।।

प्रश्न आ.
कर्षक: बीजं वपते ।

प्रश्न इ.
यत्र एकः अपि पादप: नास्ति तत्र एरण्डः द्रुमायते ।

https://www.evidyarthi.in/

5. चतुर्थपदं लिखत ।

प्रश्न 1.
अ. मनः – चेतः :: अवगतम् – …………………
आ. बुधजन: – ज्ञानी :: मूर्ख: – ………………….
इ) नरः – मनुष्यः :: उचितम् – …………………
ई) वीक्ष्य – दृष्टा :: भयम् – ………………….
उत्तरम् :
अ. मनः – अन्त: करणम्, चेतः, चित्तम्।
आ. मूर्खः – मूढः
इ. उचितम् – योग्यम, युक्तम्।
ई. भयम् – भीतिः।